

pastorale zorg aan doven en slechthorenden

Rapport
deputaten



Generale Synode van de Gereformeerde Kerken Zwolle-Zuid 2008

Het auteursrecht van deze tekst berust hetzij bij de auteur, hetzij bij de Gereformeerde Kerken in Nederland. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact opgenomen worden met het deputaatschap generaal-synodale publicaties via: publicaties@gkv.nl. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op wat voor manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

INLEIDING

Geachte lezer,

Voor u ligt het rapport van de deputaten pastorale zorg aan doven en slechthorenden. Wij zijn blij met het werk dat we de afgelopen jaren mochten doen. Wij konden de opdrachten van de synode uitvoeren. De dovenpredikant ds. Tj. van Dijk kon zijn werk doen. We zijn God erg dankbaar voor de mogelijkheden die Hij gaf. Wij vragen in onze voorstellen de mogelijkheden om met dit belangrijke werk door te gaan.

Met betrekking tot de stijl van het rapport zult u merken: het is (net als ons vorige rapport) anders dan u gewend bent, bij synoderapporten. Niet alleen is het geschreven in 'gewoon' Nederlands. Maar ook met korte zinnen. En zonder moeilijke woorden. We hebben gekozen voor deze aangepaste stijl vanwege onze doelgroep. We hopen dat ook dove en slechthorende mensen op deze manier kennis kunnen nemen van het rapport.

INHOUDSOPGAVE

1.	Samenvatting in gewoon Nederlands	5
2.	Samenstelling deputaatschap	5
3.	Opdracht van de synode	5
4.	Globaal beleidsoverzicht	7
5.	Uitgebreid beleidsoverzicht	7
6.	Toekomst	10
7.	Conceptbesluiten	10

Bijlagen

I.	Rapport van de kerkenraad van de Gereformeerde Kerk te Zwolle-Zuid	12
II.	Werkzaamheden 2005-2007	12
III.	Onderzoek naar meer TV-kerkdiensten met tolk	14
IV.	Adressenlijst deputaten	15

1. SAMENVATTING IN GEWOON NEDERLANDS

Deputaten hebben de dovenpredikant Tj. van Dijk de afgelopen jaren kunnen begeleiden. In opdracht van de synode. Zo kon allereerst de zorg voor de dove mensen doorgaan. Door middel van kerkdiensten, pastorale bezoeken en onderwijs/voorlichting.

Ook is er onderzoek gedaan naar de situatie van slechthorende mensen in de kerk. Dit onderzoek is nog bezig. Hopelijk zal het er aan meewerken dat ook zij werkelijk hun plek hebben in de eigen gemeente.

Verder denken deputaten na over contacten met dove christenen buiten de Gereformeerde Kerken. Vooral is nauw contact gegroeid met de deputaten die verantwoordelijk zijn voor de pastorale zorg voor doven in de Christelijke Gereformeerde kerken in Nederland, en met hun dovenpredikant. Onderzocht wordt nog: is in de toekomst meer samenwerking mogelijk? En zo ja, op welk gebied?

Dergelijke beleidstaken zijn door deputaten verdeeld over een aantal taakgroepen. Zij doen aanbevelingen aan het deputaatschap. Zo kunnen betere besluiten genomen worden.

Voor dove mensen bestaat weinig materiaal voor Bijbelstudie. Ook vinden ze het vaak moeilijk de Bijbel te lezen in de gebruikelijke vertaling. Daarom heeft de dovenpredikant een Bijbelstudie geschreven. Als hulpmiddel bij de DVD "Paulus: een knecht van God". Op deze DVD worden negentien hoofdstukken uit het Bijbelboek Handelingen verteld. In de Nederlandse Gebarentaal. De Bijbelstudie bestaat uit acht hoofdstukken. Per hoofdstuk een aantal Bijbelgedeeltes. Om te lezen, over na te denken en soms toe te passen op je eigen leven. Ook een aantal vragen om te bespreken. En een aantal gebedspunten. Door het eenvoudig taalgebruik een goed middel voor dove en slechthorende mensen. Maar ook voor horende mensen. Om dit Bijbelboek beter te leren kennen.

In een Bijlage geven deputaten een overzicht van het werk sinds de Generale Synode van Amersfoort-Centrum 2005.

2. SAMENSTELLING DEPUTAATSCHAP

De Generale Synode van Amersfoort-Centrum 2005 benoemde de volgende deputaten (voor adressen en functies zij Bijlage IV):

<i>primi</i>	<i>afredend</i>	<i>secundi</i>
H.J. Batterink, Nieuwleusen	2014	J.W. ter Horst-Groen, Zwolle
L. Bruggeman, Rotterdam	2011	ds. A.M. de Hullu, Bunschoten-Spakenburg
W. Groen, Amersfoort	2008	S.E. Verhaar-Meiboom, Nieuwerkerk a/d IJssel
J. Knepper-Kok, Bunschoten-Spakenburg	2011	
ds. R.Th. Pos, Ommen	2008	
ds. G.J. Slotman, Dalfsen	2011	
M. van der Veen (s), Vlaardingen	2008	
N. Versteeg, Best	2014	

3. OPDRACHT VAN DE SYNODE

De Generale Synode van Amersfoort-Centrum 2005 heeft een aantal besluiten genomen met betrekking tot het werk onder doven en slechthorenden. De eerste vier conclusies/aanbevelingen kunt u lezen in de Acta van genoemde synode. Zij hebben geen toelichting nodig in dit rapport. Daarom worden ze hier ook niet genoemd. Wel van belang zijn de volgende besluiten:

5. opnieuw een deputaatschap van acht personen te benoemen ten behoeve van de pastorale verzorging van de dove en slechthorende gemeenteleden; waarvan br. N. Versteeg als nieuwe penningmeester;
6. deputaten de volgende instructie mee te geven:
 - a. zij regelen en begeleiden de speciale toerusting van de predikant;
 - b. zij staan de predikant met raad en daad terzijde; zij begeleiden hem; zij zien toe dat hij de hem gegeven instructie uitvoert, op dezelfde manier waarop ouderlingen toezien op de ambtsdienst van hun medeambtsdragers, volgens artikel 21 KO;
 - c. zij behandelen eventuele klachten uit het midden van de kerken over het functioneren van de predikant. Zij mogen die klachten alleen in behandeling nemen als de klagende instantie eerst zelf geprobeerd heeft met de predikant tot een oplossing te komen. In zaken die leer of leven van de predikant raken, houden zij zich aan wat daarover in de instructie voor de kerk te Zwolle-Zuid is vastgesteld, Acta Generale Synode van Ommen 1993, art. 42, *Besluit 4*;
 - d. zij proberen samen met de predikant de pastorale verzorging van de dove en slechthorende gemeenteleden te stimuleren en te coördineren. Zij voorzien de predikant van de communicatieapparatuur die hij voor zijn werk nodig heeft;
 - e. zij onderhouden goed contact met de in het land bestaande dovencommissies;
 - f. zij stellen tijdig aan de VSE het bedrag ter beschikking voor het voldoen aan de verplichting die voortvloeit uit de overeenkomst met deze Vereniging;
 - g. zij vergaderen minimaal vier maal per jaar. Zij wijzen uit hun midden een voorzitter, secretaris en penningmeester aan. De voorzitter fungeert ook als samenroeper. Zij nodigen in de regel de predikant voor de arbeid onder doven en slechthorenden uit. Hij mag als adviserend lid aan de vergaderingen deel nemen; ook een afgevaardigde van de kerkenraad van Zwolle-Zuid kan uitgenodigd worden als adviserend lid, wanneer de deputaten of de dovenpredikant of de raad van Zwolle-Zuid hierom vragen;
 - h. zij onderzoeken: zijn er middelen voorhanden om Schrift en belijdenis zo dicht mogelijk bij de dove en slechthorende broeders en zusters te brengen;
 - i. zij stimuleren de dovenpredikant contacten te onderhouden met dove en slechthorende christenen buiten de Gereformeerde Kerken in Nederland. Waar dit mogelijk is;
 - j. als er een vacature voor dovenpredikant ontstaat, dan handelen zij naar de instructie van de GS Ommen, Acta art. 42, *Besluit 6*;
 - k. zij rapporteren aan de volgende generale synode. Dit rapport moet vijf maanden voor de aanvang van de generale synode aan alle kerken worden toegezonden;
 - l. zij onderzoeken of de eis gehandhaafd moet blijven dat de dovenpredikant zich in Zwolle-Zuid vestigt;

Gronden:

1. de vastgestelde overeenkomst tussen de Gereformeerde Kerken in Nederland en de predikant voor de pastorale verzorging van dove en slechthorende broeders en zusters voldoet in de praktijk goed. Dit geldt ook voor de vastgestelde instructies. Die instructies zijn goed uitgevoerd;
2. de verantwoordelijkheid voor het werk van de dovenpredikant is toevertrouwd aan speciaal daarvoor benoemde deputaten. Om kerkrechtelijke redenen is de dovenpredikant verbonden aan een plaatselijke gemeente;
3. de opmerking in het rapport "Pastorale zaken vallen onder de verantwoordelijkheid van het smalle deputaatschap" is alleen bedoeld met het oog op de taakverdeling *binnen* het deputaatschap. Uiteraard blijft de verantwoordelijkheid van de plaatselijke gemeente van kracht. Dit is in overeenstemming met de instructie voor de dovenpredikant, vastgesteld door de GS Ommen (Acta, art. 42, *Besluit 8*);
4. het werk onder doven en slechthorenden heeft als eerste doel: gemeentes helpen hun doven zoveel mogelijk te laten functioneren in hun eigen gemeente. Helpen technische voorzieningen daarbij? Dan kunnen deputaten dat goed coördineren;
5. de quotabedragen zijn toereikend voor het opgedragen werk. Dit blijkt uit de begroting die deputaten beschikbaar hebben gesteld;
6. het waarborgen van continuïteit in de dove bemensing van het deputaatschap;
7. ook buiten onze kerken zijn veel bijbelgetrouwe doven en slechthorenden die pastorale zorg nodig hebben. Zij mogen delen in de zorg die de HERE aan zijn kerk wil geven:

8. ook buiten onze kerken is gelegenheid onder dove christenen het gereformeerde geluid te laten horen;
9. huisvesting in Zwolle-Zuid is problematisch.

4. GLOBAAL BELEIDSOVERZICHT

Deputaten zijn aangesteld voor de pastorale zorg aan dove en slechthorende mensen in de Gereformeerde Kerken. Met name de groep *dove*, gebarende gemeenteleden heeft speciale zorg nodig. Omdat zij bijna alleen bereikt kunnen worden via gebaren. Daarvoor is de speciale predikant voor doven en slechthorenden noodzakelijk. Hij kan Gods Woord naar hen toe brengen in hun eigen taal. In allerlei verschillende situaties. Wel blijven deze dove broers en zussen lid van hun eigen plaatselijke gemeente. De HEER van de kerk heeft hen immers daar hun plek gegeven. Tegelijk is hier het communicatieprobleem vaak erg voelbaar. Daarom is hier ook een taak voor de dovenpredikant: de plaatselijke kerkenraad kan hem inschakelen voor de pastorale zorg aan deze gemeenteleden. En ook voor de prediking en catechese kan hij ingeschakeld worden. Uiteraard blijven de eigen ambtsdragers mee verantwoordelijk.

Deputaten zijn er niet alleen met het oog op het pastoraat aan de dove mensen in de kerk. Maar ook voor de pastorale verzorging van *slechthorende* mensen. Tot nu toe was hier niet veel zicht op. Deputaten hebben zich er de afgelopen jaren mee bezig gehouden. Om in beeld te krijgen: hoeveel slechthorende mensen zijn er in onze kerken? Hebben zij speciale zorg nodig? En zo ja, welke? Het onderzoek hiernaar is nog niet afgerond. Wel heeft de predikant voor doven en slechthorenden een groot aantal slechthorende gemeenteleden in het land bezocht. Ook is contact geweest met hun kerkenraden. Zo is al wel meer zicht gekomen op de situatie van slechthorende mensen in hun gemeentes. Op grond hiervan kon een aantal aanbevelingen gedaan worden aan die gemeentes en hun ambtsdragers.

De dove en slechthorende broers en zussen worden ook bezocht door de medewerkster van de Vereniging 'Dit Koningskind'. Zij is speciaal aangesteld voor de maatschappelijke zorg aan dove en slechthorende mensen in onze kerken. Haar werk is een noodzakelijke aanvulling op het werk van de predikant voor doven en slechthorenden. Deze samenwerking tussen deputaten en 'Dit Koningskind' is geregeld in een convenant (overeenkomst).

De afgelopen jaren zijn er meer contacten gekomen met dove christenen buiten de Gereformeerde Kerken. Op deputatenniveau: met de Christelijke Gereformeerde kerken en hun dovenpredikant. En op jongereniveau: samen met andere Bijbelgetrouwe jonge, dove christenen in ons land.

5. UITGEBREID BELEIDSOVERZICHT

Uitvoering van de opdracht van het deputaatschap (de nummers verwijzen naar de besluiten van de synode van Amersfoort-Centrum 2005).

Besluit 5

Alle leden van het deputaatschap staan eerder al vermeld in dit rapport (hoofdstuk 2). Onder deputaten zijn horende en dove mensen. Zowel bij de eerste leden (primi) als bij hun vervangers (secundi). Deputaten vinden het belangrijk dat dit in de toekomst zo blijft.

Besluit 6a, b en g

Deputaten begeleiden de dovenpredikant, waar zij kunnen. Deputaten hebben vier keer per jaar vergaderd. Altijd was de dovenpredikant daarbij aanwezig. Aanwezigheid van de vertegenwoordiger van de kerk te Zwolle-Zuid was niet nodig. Wel is er enkele malen contact geweest met de kerkenraad. Ieder half jaar werd een werkoverzicht voorgelegd door de dovenpredikant. Zo blijven deputaten bij het werk betrokken. En kunnen zij samen met de predikant waken over het beleid. Daarnaast vergaderden 'smalle deputaten' met de dovenpredikant. Smalle deputaten zijn: de predikanten Pos en Slotman. Zij spreken vooral over pastorale en andere vertrouwelijke zaken. Gedurende de afgelopen periode hebben deputaten ds. Van Dijk in de gelegenheid gesteld een intervisietraject te volgen. Daarnaast heeft hij een cursus Geloofsgebaren gevolgd. Deze gebaren zijn niet opgenomen in de reguliere cursussen van het Nederlands Gebarencentrum. Ook zitten ze

nog niet in de methodes en DVD's die dit Centrum uitgeeft. Daarom is door het Interkerkelijk Dovenpastoraat een cursus georganiseerd in de Christelijke Gereformeerde kerk van Meppel. Vooral voor pastorale medewerkers uit de CGK. Hierin worden Bijbelse naamgebaren en gebaren die te maken hebben met het kerkelijke en geloofsleven aangeleerd. Verder heeft hij zich aangemeld voor een cursus Nederlandse Gebarentaal. Hierdoor zal hij in staat zijn nog beter met dove mensen te communiceren. Niet alleen Nederlands ondersteund met gebaren. Maar ook in hun eigen taal.

Besluit 6c

Het was niet nodig klachten te behandelen.

Besluit 6d

Binnen het deputaatschap vallen pastorale zaken onder de verantwoordelijkheid van de smalle deputaten, de beide predikanten. Zij zien er op toe dat ds. Van Dijk zoveel mogelijk alle dove broers en zussen in de Gereformeerde Kerken bezoekt. En waar nodig ook de slechthorende. De meeste van hen worden ook bezocht door de medewerkster van de Vereniging 'Dit Koningskind'. Zij is speciaal aangesteld voor de maatschappelijke zorg aan dove en slechthorende mensen in onze kerken. Haar werk van de medewerkster voor doven en slechthorenden is een zeer waardevolle aanvulling op het werk van de dovenpredikant en de plaatselijke ambtsdragers. Deze gezamenlijke zorg is geregeld in een convenant tussen deputaten en 'Dit Koningskind'.

Deputaten zijn druk bezig met het in kaart brengen van de situatie van slechthorenden in onze kerken. Een eerste poging om via kerkenraden zicht te krijgen op het aantal slechthorenden is mislukt: er kwamen maar drie reacties (zie deputatenrapport aan de GS Amersfoort-Centrum 2005). Een tweede poging via plaatselijke kerkbladen heeft meer opgeleverd. De dovenpredikant en de medewerkster van 'Dit Koningskind' hebben drie artikelen geschreven. Over slechthorenden in de gemeente van Christus. Deze zijn aan de redacties van alle plaatselijke kerkbladen gestuurd. Hierop hebben ongeveer zestig slechthorende mensen gereageerd. Ds. Van Dijk heeft deze mensen bezocht. En hun ervaringen gehoord. Toch zijn nog lang niet alle slechthorenden in beeld. Hier wordt nog verder aan gewerkt. Het onderzoek is dus nog niet afgerond. Maar toch is al wel een aantal conclusies mogelijk. Vooral is duidelijk: in het pastoraat zijn de communicatieproblemen als gevolg van gehoorverlies meestal niet zo groot. Eén op één-contacten gaan wel goed. Speciale zorg door de predikant voor doven en slechthorenden is dan niet nodig. Wel moet vaak een aantal aanpassingen worden gedaan met betrekking tot groepsactiviteiten in de gemeente: bij kerkdiensten, gemeenteavonden, wijkbijeenkomsten, e.d. Hierbij kan de predikant voor doven en slechthorenden helpen. Door middel van adviezen aan kerkenraden en CvB's. En door middel van voorlichting aan ambtsdragers en gemeentes. Ds. Van Dijk is voorzien van de noodzakelijke apparatuur. De doorgaande technische ontwikkeling is voor het communiceren door en met dove mensen een uitkomst. Veel wordt gebruik gemaakt van mobiele telefoon, MSN en webcam.

Besluit 6e

De regionale dovencommissies komen niet jaarlijks bij elkaar, zoals in het verleden. Dat bleek niet meer nodig. Afgesproken is als regel via e-mail contact met elkaar te houden. Wel kunnen de commissies en de dovenpredikant vragen om een landelijke vergadering. Als er behoefte is over gemeenschappelijke zaken met elkaar door te spreken. De dovenpredikant is dan samenroeper. In de afgelopen periode is één keer gezamenlijk vergaderd. Om een enquête van de dovenpredikant te bespreken. Een van de gesprekspunten was: het houden van avondmaalsvieringen in dovensdiensten en aangepaste diensten.

Besluit 6f

De verplichtingen aan VSE worden rechtstreeks aan hen voldaan.

Besluit 6h

Er is weinig Bijbelstudiemateriaal beschikbaar speciaal voor dove mensen. In opdracht van deputaten heeft de dovenpredikant daarom een Bijbelstudie geschreven. Als hulpmiddel bij de DVD "Paulus: een knecht van God". Op deze DVD worden negentien hoofdstukken uit het Bijbelboek Handelingen verteld. In de Nederlandse Gebarentaal. De Bijbelstudie bestaat uit acht hoofdstukken. Per hoofdstuk een aantal Bijbelgedeeltes. Om te lezen, over na te denken en soms toe te passen op je eigen leven. Ook een aantal vragen om te bespreken. En een aantal gebedspunten. Door het

eenvoudige taalgebruik een goed middel voor dove en slechthorende mensen. Om dit Bijbelboek beter te leren kennen. Deze Bijbelstudie is niet uitgevoerd in Nederlandse Gebarentaal. Maar geschreven in de Nederlandse taal. Zo is hij ook geschikt voor horende mensen. Voor de dove doelgroep zou gebarentaal (op DVD) beter zijn. Helaas is dit (nog) een te dure manier van uitgeven. Alleen de Bijbelverhalen zelf konden daarom op DVD worden gezet. De dovenpredikant werkt aan een tweede Bijbelstudie voor de doelgroep. Deze keer bij de DVD "Verhalen rond Jezus". Over de wonderen en gelijkenissen van onze Heer, zoals beschreven in de vier evangeliën. Over de vorm van uitgeven wordt nog nagedacht.

In alle aangepaste en dovendiensten worden de dove mensen bereikt via gebarentaal: òf in het Nederlands ondersteund met gebaren, door de dovenpredikant; òf in de Nederlandse Gebarentaal, door middel van een tolk. Daarnaast wordt altijd de hele dienst geprojecteerd via de beamer. Dus alle gesproken, gelezen en gezongen teksten. Dit is niet alleen goed voor de dove mensen. Ook de slechthorende mensen kunnen zo alles beter volgen. (In veel gemeentes is een beamer met laptop en scherm aanwezig. Zeker in gemeentes met dove gemeenteleden. Soms worden deze ook gebruikt in de niet-aangepaste diensten.)

De Werkgroep Techniek houdt de ontwikkelingen op dit gebied in de gaten. Belangrijkste aandachtspunten zijn op dit moment: de projectierechten - officieel mogen veel liederen nog steeds niet geprojecteerd worden. Maar dit kalenderjaar komt daar waarschijnlijk nog verandering in. Dit is van belang voor alle diensten met beamer. Maar vooral voor de aangepaste diensten voor doven en slechthorenden. In deze diensten worden de liederen geprojecteerd volgens een bepaald systeem: de te zingen lettergrepen verspringen van kleur in het ritme van het zingen. De Werkgroep heeft hiervoor een module ontwikkeld, waarbij elk gewenst lied uit de vrijgegeven bundels kan worden omgezet in dit lettergreepsysteem. Graag wil de Werkgroep dit op DVD zetten. En vrijgeven voor gebruik in aangepaste diensten. Ook is er veel vraag naar, voor gebruik in aangepaste diensten van andere dan Gereformeerde Kerken. Wanneer alle projectierechten goed geregeld zijn, kan dit systeem verspreid worden.

Verder wordt nagedacht over het ontwikkelen van een DVD met liederen in gebaren, ondersteund met muziek en ondertiteling; dit naar een Zuid-Afrikaans voorbeeld. Liefst in samenwerking met meer christelijke doven en dovengemeenschappen. De plannen hiervoor zijn nog in een pril stadium. En ook hiervoor zullen de kosten misschien belemmerend werken.

Besluit 6i

Een aantal jaren geleden verzocht het Deputaatschap Samensprekingen ons contact te zoeken met het Deputaatschap voor het Pastoraat in de Gezondheidszorg (DPG) van de Christelijke Gereformeerde Kerken. Dit deputaatschap is verantwoordelijk voor de pastorale zorg aan dove mensen in de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland. Daarbij wordt samengewerkt met de Protestantse Kerk in Nederland. Na een trage start is dit contact nu goed op gang gekomen. In de afgelopen periode hebben afgevaardigden van ons deputaatschap verschillende keren vergaderd met afgevaardigden van het DPG. En met beide dovenpredikanten. Deze ontmoetingen hadden een oriënterend karakter. En ze vonden plaats in een hartelijke en broederlijke sfeer. De eerste twee bijeenkomsten stonden in het teken van kennismaking. Daarbij zijn door ons o.a. vragen gesteld over het interkerkelijke samenwerkingsverband met de PKN. Van Christelijke Gereformeerde zijde is duidelijk gemaakt dat deze samenwerking plaats vindt op de grondslag van Gods Woord en de Gereformeerde belijdenis. In het samenwerkingsverband zijn afspraken gemaakt om dit Schriftuurlijke en confessionele gehalte te bewaken en te bewaren. Wij waren erg blij en dankbaar dit te horen. Een vraag die aan de orde is gekomen is: of er in de toekomst samengewerkt kan worden tussen de beide deputaatschappen en tussen de beide dovenpredikanten. Wij hebben hier over op dit moment nog geen standpunt ingenomen. Mogelijk wordt hier op terug gekomen in een aanvullend rapport.

Onder jonge dove gemeenteleden bestaat behoefte contact te krijgen met christelijke, dove leeftijdgenoten. Dit vooral vanwege het isolement waarin zij leven: een erg kleine groep jongeren in een grote (doven)wereld. Samen met andere Bijbelgetrouwe dove jonge christenen hebben zij een jaarlijkse dag georganiseerd. Met als doel: elkaar ondersteunen in het leven als kinderen van God. Door ontmoeting en Bijbelstudie. Deze Jongerendag is nu twee keer gehouden. De opkomst was groot. Mooi dat ook dove jongeren aanwezig waren van wie niet bekend was dat ze christen zijn. Alle aanwezigen waren zeer positief. Ze zijn blij elkaar (beter) te leren kennen. En via Bijbelstudie te helpen sterker te staan in hun leven als kinderen van God, zowel in de dovenwereld als in de

horende maatschappij. Natuurlijk bestaat ook het gevaar van beïnvloeding met niet-Bijbelse gedachtes. Daarom blijft begeleiding van deze jongeren belangrijk. Tegelijk zien zij het ook als een mooie mogelijkheid om het gereformeerde geluid in de dovenwereld te laten horen.

Besluit 6j

Ds. Van Dijk kon de afgelopen jaren doorgaan met zijn werk als predikant voor dove en slechthorende mensen. We hopen dat de HEER hem de komende jaren opnieuw de mogelijkheden en gezondheid geeft zijn werk te kunnen blijven doen.

Besluit 6k

Het rapport ligt nu voor u.

Besluit 6l

Opdracht aan deputaten was: te onderzoeken of de dovenpredikant beslist in Zwolle-Zuid moet wonen. Dit onderzoek is op dit moment nog niet afgerond. Deputaten hopen dit gedurende de komende zittingsperiode af te ronden. Actueel wordt deze zaak pas wanneer er een opvolger moet komen voor de huidige dovenpredikant.

6. TOEKOMST

Deputaten zullen ds. Van Dijk helpen bij zijn werk. Zodat hij zich graag en blij blijft inzetten om dove en slechthorende mensen Gods Woord mee te geven in hun eigen taal. Aandachtspunten hierbij zijn: samenwerken met het dovenpastoraat binnen de CGK (in hun samenwerkingsverband: het IDP); ondersteunen van pastorale zorg aan slechthorenden binnen de Gereformeerde Kerken in Nederland; en ontwikkelingen op het gebied van de techniek.

7. CONCEPTBESLUITEN

Besluit:

1. dankbaarheid uit te spreken voor de doorgaande pastorale zorg voor doven en slechthorenden;
2. deputaten te dechargeren onder dank voor het werk dat ze gedaan hebben;
3. de Gereformeerde Kerk te Zwolle-Zuid te bedanken voor het gevoerde beleid. En haar te verzoeken verder te handelen overeenkomstig het besluit van de Generale Synode van Berkel en Rodenrijs 1996, Acta art. 55, *Besluit 3*;
4. een deputaatschap te benoemen van zeven personen ten behoeve van de pastorale verzorging van de dove en slechthorende gemeenteleden; waarvan bij voorkeur minstens twee dove personen en bij voorkeur twee predikanten;
5. deputaten de volgende instructie mee te geven:
 - a. zij regelen en begeleiden de speciale toerusting van de predikant;
 - b. zij staan de predikant met raad en daad terzijde; zij begeleiden hem; zij zien toe dat hij de hem gegeven instructie uitvoert, op dezelfde manier waarop ouderlingen toezien op de ambtsdienst van hun medeambtsdragers, volgens artikel 21 KO;
 - c. zij behandelen eventuele klachten uit het midden van de kerken over het functioneren van de predikant. Zij mogen die klachten alleen in behandeling nemen als de klagende instantie eerst zelf geprobeerd heeft met de predikant tot een oplossing te komen. In zaken die leer of leven van de predikant raken, houden zij zich aan wat daarover in de instructie voor de kerk te Zwolle-Zuid is vastgesteld (Acta GS Ommen 1993, art. 42);
 - d. zij proberen samen met de predikant de pastorale verzorging van de dove en slechthorende gemeenteleden te stimuleren en te coördineren. Zij voorzien de predikant van de communicatieapparatuur die hij voor zijn werk nodig heeft;
 - e. zij onderhouden goed contact met de in het land bestaande dovencommissies;
 - f. zij vergaderen als regel vier keer per jaar. Zij wijzen uit hun midden een voorzitter en secretaris aan. Ook dragen ze een penningmeester voor om door de synode benoemd te worden. De voorzitter fungeert als samenroeper. Deputaten nodigen in de regel de predikant voor doven en slechthorenden uit. Hij mag als adviserend lid aan de vergaderingen deel nemen. Ook een afgevaardigde van de kerkenraad van Zwolle-

Zuid kan uitgenodigd worden als adviserend lid, wanneer de deputaten of de dovenpredikant of de raad van Zwolle-Zuid hierom vragen;

- g. zij onderzoeken of er middelen voorhanden zijn om Bijbel en belijdenis zo dicht mogelijk bij de dove en slechthorende broers en zussen te brengen;
- h. zij stimuleren de dovenpredikant contacten te onderhouden met dove en slechthorende christenen buiten de Gereformeerde Kerken in Nederland, waar dit mogelijk is;
- i. als er een vacature voor dovenpredikant ontstaat, dan handelen zij naar de instructie van de GS Ommen 1993 (Acta art. 42, *Besluit 6*);
- j. zij rapporteren aan de volgende generale synode;
- k. zij onderzoeken of de eis gehandhaafd moet blijven dat de dovenpredikant zich in Zwolle-Zuid vestigt.

Gronden:

1. de vastgestelde overeenkomst tussen de Gereformeerde Kerken in Nederland en de predikant voor de pastorale verzorging van dove en slechthorende broers en zussen voldoet in de praktijk goed. Dit geldt ook voor de vastgestelde instructies;
2. het werk onder doven en slechthorenden heeft als eerste doel: gemeentes helpen hun doven zo goed mogelijk te laten functioneren in hun eigen gemeente. Helpen technische voorzieningen daarbij? Dan kunnen deputaten dat goed coördineren;
3. de quotabedragen zijn toereikend voor het opgedragen werk. Dit blijkt uit de begroting die deputaten beschikbaar hebben gesteld;
4. het opnieuw benoemen van dove mensen binnen het deputaatschap waarborgt de continuïteit in de dove bemensing van het deputaatschap;
5. de wenselijkheid van pastorale ervaring binnen de smalle deputaten rechtvaardigt de benoeming van twee predikanten;
6. de ervaring heeft geleerd dat een achtste persoon niet echt noodzakelijk is voor het werken met taakgroepen binnen het deputaatschap;
7. ook buiten onze kerken zijn veel Bijbelgetrouwe doven en slechthorenden die pastorale zorg nodig hebben. Zij mogen delen in de zorg die de HEER aan zijn kerk wil geven;
8. ook buiten onze kerken is gelegenheid onder dove christenen het gereformeerde geluid te laten horen;
9. huisvesting in Zwolle-Zuid is problematisch.

BIJLAGEN

BIJLAGE I

Rapport van de kerkenraad van de Gereformeerde Kerk te Zwolle-Zuid

Ten aanzien van de inhoud van het werk van de dovenpredikant heeft de kerkenraad van Zwolle-Zuid geen taak. Die ligt op het bordje van de deputaten. Wel is het de kerkenraad die toeziet op leer en leven. De contacten tussen de kerkenraad en ds. Van Dijk vinden regelmatig maar niet frequent plaats. Hij heeft wel met zijn gezin een eigen goede plaats in onze gemeente; zij doen ook mee in het wijkgebeuren. Ds. Van Dijk gaat volgens afspraak tenminste vier keer per jaar voor in de kerkdiensten. Hij bezoekt de kerkenraadsvergaderingen in principe niet. De afspraak is gemaakt dat hij de vergadering bijwoont waarin de kerkvisitatie plaatsvindt. In het verslag aan de visitatoren wordt ook elk jaar aandacht besteed aan het werk en de eigen plaats van de dovenpredikant.

Contacten tussen deputaten en kerkenraad zijn er in de afgelopen jaren nauwelijks geweest. Wel is de overweging van deputaten bij de kerkenraad op tafel gelegd of het gewenst blijft dat de huisvesting van de dovenpredikant in Zwolle-Zuid moet zijn. Dit i.v.m. de hoge woningprijzen. De kerkenraad is van mening dat hij hier geen eigen inbreng in hoeft te hebben, behalve deze: dat het verblijf van de dovenpredikant in de gemeente de afgelopen jaren als een verrijking is ervaren. Verder merkt de raad nog op: als in de toekomst de dovenpredikant zich niet in Zwolle-Zuid zal vestigen, moet onze taak (o.a. toezien op leer en leven) dan ook door een andere kerkenraad worden overgenomen.

BIJLAGE II

Werkzaamheden 2005 – 2007

Hier onder volgt een kort overzicht van de werkzaamheden van de afgelopen jaren.

Kerkdiensten

In de afgelopen jaren kreeg de dovenpastor de kracht om met vaste regelmaat in alle regio's voor te gaan in aangepaste diensten. Dit zijn de regio's Groningen, Rouveen, Leusden, Holland-Zuid en Zeeland. In drie van deze regio's ondersteunt ds. Van Dijk zijn gesproken preek met gebaren. In vaktermen heet dit: Nederlands ondersteund met gebaren. Bij deze methode is de grammatica van het Nederlands leidend. In de regio Leusden is Maria Groen uit Amersfoort steeds als tolk aanwezig. Zij vertaalt het gesproken Nederlands in de Nederlandse Gebarentaal (NGT). In de regio Groningen worden naast aangepaste diensten ook dovendiensten gehouden. Daar komen alleen de dove mensen en eventueel hun familieleden. Voor al deze diensten verzorgt ds. Van Dijk ook een PowerPoint presentatie. Alle gesproken en gezongen teksten worden geprojecteerd. In de afgelopen periode heeft onze Werkgroep Techniek een computerprogramma ontwikkeld voor genoemde diensten. Hiermee is het mogelijk alle teksten uit de liedbundels eenvoudig om te zetten naar een zo genaamd lettergrepen-systeem: iedere lettergreep wordt afzonderlijk geaccentueerd. Dit helpt slechthorende en (sommige) dove mensen toch mee te zingen tijdens de diensten. Tot nu toe was het beamen van liederen uit het Liedboek voor de Kerken niet legaal. Het bestuur van het Liedboek had toegezegd dat in 2006 zou veranderen. Door middel van een officieel uitgegeven, nieuw programma. Helaas is dit nog niet gebeurd. Het beamen van deze liederen mag dus nog steeds niet.

Catechese

Bijna alle catechisaties worden individueel gegeven. Meestal door de dovenpredikant. Daarnaast krijgt één slechthorende jongen les van een dove vrouw. (De lessen worden gemaakt en geëvalueerd door de dovenpredikant.) En een plaatselijke predikant geeft les aan twee dove jongens. Hij doet dit samen met een dove jongeman. Deputaten zijn blij dat deze jonge mensen God zo ook (beter) mogen leren kennen. Om uiteindelijk ook voor Hem te kiezen.

Bijbelstudie

Naast de catechisatie verzorgt ds. Van Dijk bij een aantal dove mensen boekbesprekingen. Ook gaf hij een aantal cursussen voor dove belijdende leden. Hij gaf deze lessen op de regionale Bijbelstudieverenigingen voor doven. De onderwerpen waren o.a. Huwelijk en echtscheiding,

vergeving, opvallende Geestesgaven, Bijbelgebruik bij evangelische christenen. De dove gemeenteleden vinden deze avonden zeer waardevol. Lastig blijft dat het begripsniveau van de onderlinge deelnemers erg verschillend is.

In de regio Rouveen is de bestaande Bijbelstudievereniging opgehouden met bestaan. Het aantal leden was te klein geworden. De vier overgebleven leden gaan nu apart verder: een dove broer en een slechthorende broer samen onder begeleiding van de eerdere leidster van de Bijbelkring. En een echtpaar onder begeleiding van de dovenpredikant, Verder is de dovenpredikant inhoudelijk betrokken bij het opzetten en uitvoeren van het jaarlijkse dovencongres (vier dagen rondom Hemelvaartsdag), de landelijke Kerstviering en de landelijke Themadag.

Bezoeken

De dovenpredikant bezoekt 'zijn' gemeenteleden regelmatig. Hij houdt hierover contact met de plaatselijke ambtsdragers. Sommige bezoeken legt hij samen met hen af. Gezien de problematiek van een aantal mensen zijn deze gesprekken soms best zwaar. Een paar jaren geleden heeft het Deputaatschap de zogenaamde 'smalle Deputaten' in het leven geroepen. Met zijn collega's Pos en Slotman kan ds. van Dijk zijn bezoeken inhoudelijk bespreken. Zij dienen hem waar nodig met advies. Over de maatschappelijke kant van zijn bezoeken heeft de dovenpredikant regelmatig contact met de medewerkster van "Dit Koningskind". Het convenant met "Dit Koningskind" is in de afgelopen periode aangepast aan de praktijk van het werk.

Het bezoeken van slechthorende mensen blijft in de regel beperkt. Bij kennismaking blijkt dat de contacten met de eigen ambtsdragers niet belemmerd worden door het gehoorverlies. Is dit wel het geval, dan helpt de dovenpredikant de communicatie te verbeteren. Meestal door voorlichting te geven. Soms individueel. Maar vaak in breder verband: via kerkbladen, ambtsdrageravonden of gemeente-avonden. In een enkel geval is het nodig dat hij de pastorale zorg overneemt.

Functioneren in de plaatselijke gemeente

Helaas is er ten opzichte van het vorige rapport weinig veranderd in het functioneren van onze dove broers en zussen in hun plaatselijke gemeente. De handicap blijkt toch vaak een te grote barrière voor een goede communicatie binnen de eigen gemeente. Alleen wanneer de gemeente erg klein is, zijn goede contacten mogelijk. Meestal voelt het dove gemeentelid zich toch een buitenstaander in de eigen gemeente. In sommige gemeentes wordt geprobeerd meer contact op te bouwen via de miniwijken of kringen. De dovenpredikant begeleidt dit proces, in nauwe samenwerking met de eigen ambtsdragers. In alle gevallen is belangrijk: duidelijke afspraken maken over wat wel en niet mogelijk is voor de dove gemeenteleden. En deze afspraken goed communiceren naar elkaar. (Meestal lukken de studie- en gesprekscontacten niet. De gezelligheidscontacten beter.) Zo wordt voorkomen dat (over en weer) verkeerde verwachtingen leven.

Verder zijn er meer gemeentes waar de preek op papier gezet wordt voor de dove mensen. (Helaas de gebeden vaak nog niet. Dit betekent dat onze dove broers en zussen bijna nooit mee kunnen bidden!) Een aantal van hen kan de preek zo dus beter volgen. Zij maken minder vaak gebruik van de aangepaste diensten.

BIJLAGE III**Onderzoek naar meer TV-kerkdiensten met tolk**

Tijdens de bespreking van het rapport op de vorige synode is het volgende afgesproken (vgl. Acta Amersfoort-C, art. 105): *Deputaten beloven na te gaan of het mogelijk is dat er bij uitzendingen van kerkdiensten via de televisie een doventolk aanwezig kan zijn. Nu wordt er weinig gekeken door doven omdat de ondertiteling vaak moeilijk te volgen is.*

Bovengenoemde hebben we via de mail voorgelegd aan deputaten RTV-diensten. Hieronder leest u een deel van hun antwoord (cursief gedrukt):

De gewenste tolk in beeld is o.i. te bezwaarlijk omdat - zo is o.a. uit research terzake gebleken - deze een groot gedeelte van het scherm in beslag neemt en de kijker c.q. zapper mede daardoor vroegtijdig(er) 'afscheid' neemt dan gebruikelijk, van/bij een dergelijke uitzending.

*Het lijkt ons evenwel een goede zaak om via deze - voor die bepaalde feestelijke uitzending - voorgestelde **ondertiteling**, mogelijk te (kunnen gaan) maken onder voorbehoud van de hierboven vermelde implicaties.*

Wij hopen u hiermee toch enigszins van dienst te kunnen zijn en in u, de dove en slechthorende broeders en zusters en 'andere' kijkers.

Bij de 'bepaalde feestelijke uitzending' wordt bedoeld op een dienst i.v.m. het 50-jarig bestaan van de banden van DVN met Irian Jaya.

Het genoemde 'voorbehoud' is voor eventuele technische implicaties en de extra kosten die e.e.a. met zich mee kan brengen, zo blijkt uit het antwoord.

Heel veel uitzendingen op de Nederlandse televisie zijn ondertiteld, ook Nederlandstalige. Het is jammer dat implicaties van ondertiteling voor kerkdiensten op TV niet eerder onderzocht zijn. Immers, de horende kijker die b.v. liederen wil meezingen is ook gebaat bij ondertiteling. Extra kosten kunnen dus niet uitsluitend op het conto van de dove kijker worden bijgeschreven. Overigens heeft ons deputaatschap geen budget voor dergelijke uitgaven.

Wij realiseren ons heel goed dat een deel van de horende kijkers sneller weg zapt als er een tolk in beeld is. Aan de andere kant zullen dove kijkers juist blijven hangen omdat er een tolk in beeld is. Het zal echter wel zo zijn dat er meer horende kijkers weg zappen dan dat er dove kijkers voor terug komen.

Dat dit echter voor het deputaatschap RTV een reden is om niet een paar keer per jaar aan de dove kijkers te denken, vinden wij teleurstellend. Dove mensen hebben immers weinig andere mogelijkheden om het woord van God te zien in hun eigen taal. Horenden hebben vaak wel meerdere mogelijkheden.

Voor veel doven is (geschreven) Nederlands en zeker de Nederlandse kerktal moeilijk te begrijpen.

Het is voor ons de vraag of de kijkcijfers altijd maatgevend moeten zijn. Over de manier waarop de tolk in beeld komt willen we best eens met deputaten RTV en/of met de deskundigen in gesprek gaan.

Op dit moment staat het "ja" van het ene deputaatschap tegenover het "nee" van het andere.

Daarom verzoeken we de synode te besluiten of de kijkcijfers in deze bijzondere situatie moeten prevaleren boven de mogelijkheid om dove mensen in contact te brengen met Gods woord en Zijn grote daden.

Een besluit van de synode is o.i. bepalend of het zinvol is het gesprek met deputaten RTV voort te zetten.

BIJLAGE IV**Adressenlijst deputaten**

M. van der Veen voorzitter	Coornhertstraat 74 3132 GK Vlaardingen	rien_ellenvdveen@hetnet.nl
W. Groen secretaris	Poortersdreef 114 3824 DR Amersfoort	w.groen@filtnet.nl
N. Versteeg penningmeester	Achterbroek 12 7341 PG Beemte Broekland	nversteeg@wanadoo.nl
H. Batterink	Nachtegaalplein 1 7711 LR Nieuwleusen	hilko.batterink@filtnet.nl
L. Bruggeman	Adrienne Solserpad 4 3066 GC Rotterdam	leobruuggeman@tiscali.nl
Mw. J. Knepper-Kok	Da Costastraat 18 3751 GC Bunschoten	jannesenjannita@hetnet.nl
Ds. R.Th.Pos	De Schans 2 2231 LE Rijnsburg	rt.pos@casema.nl
Ds. G.J. Slotman	Waanderskamp 8 7721 VA Dalfsen	gslotman@hetnet.nl

Dovenpredikant

Tj. van Dijk	Dreessingel 119 8015 CJ Zwolle	tjerkvandijk@home.nl
--------------	-----------------------------------	--